

Budget 2016

VI SKALL STRÄVA EFTER STÄNDIGA FÖRBÄTTRINGAR!

För att bli trovärdiga i vår roll som tillsynsmyndighet måste vi visa att vi ställer krav på oss själva. Genom att skaffa oss egen erfarenhet av miljöledning blir vi en bättre samarbetspartner till företag, organisationer och enskilda i deras miljöarbete.

Miljöpolicy

Miljöförvaltningen arbetar på uppdrag av miljö- och klimatnämnden för att nå visionen om den långsiktigt hållbara utvecklingen av staden. För att vi ska bli framgångsrika är det viktigt att vi i alla situationer uppfattas som goda förebilder.

Vår egen påverkan

Vi ska när vi utför vårt arbete vara medvetna om vår egen miljöpåverkan.

Denna påverkan uppkommer som följd av innehållet i de tjänster vi producerar och hur vi till exempel utnyttjar våra lokaler, reser i tjänsten och gör våra inköp.

Ständiga förbättringar

Vi ska arbeta för att åstadkomma ständiga förbättringar när det gäller vårt miljöarbete.

Detta innefattar både direkt som indirekt påverkan.

Bli ledande

Vi ska med vår egen miljöanpassning ligga över de krav vi som tillsynsmyndighet ställer på andra.

Detta innebär att vi med god marginal följer de lagar och andra bestämmelser som gäller för vår verksamhet samt att vi med detta åtar oss att bedriva ett förebyggande miljöarbete.

Samarbete med andra

Vi ska ständigt arbeta med att utveckla miljöarbetet genom samarbete och utbyte med andra aktörer.

Vi själva som resurs

Vi ska nå goda resultat i miljöarbetet genom kunnig och engagerad personal som ansvarsfullt och med helhetsperspektiv tar aktiv del i arbetet. Förvaltningen satsar kontinuerligt på utbildning och information för att alla anställda ska kunna ta ansvar i enlighet med budget och interna miljömål.

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Förutsättningar	4
2.1 Styrning och ledning.....	4
2.2 Personal	5
2.3 Ekonomi.....	6
3 Grunduppdraget	8
3.1 Tillsyn och kontroll	8
3.2 Stadens miljöstrategiska arbete.....	10
3.3 Övervakning, uppföljning och analys av stadens miljötillstånd	10
3.4 Rådgivning genom remisser och yttranden	11
3.5 Ett förenklat miljöledningssystem	11
4 Nämndens mål	12
4.1 GRUNDUPPDRAG	12
4.1.1 Miljöförvaltningen.....	12
4.2 POLITISKA MÅL OCH UPPDRAG.....	12
4.2.1 Jämlikhet	12
4.2.2 Jämställdhet.....	13
4.2.3 Miljö och klimat.....	14
4.2.4 Trafik.....	14
4.2.5 Näringsliv	15
5 Nämndens uppdrag	16
6 Förvaltningens utvecklingsarbete	20
7 Resursfördelning	24
7.1 Driftbudget.....	24
Bilagor	26

1 Inledning

Kommunfullmäktiges budget är Göteborgs Stads övergripande styrdokument och är tänkt att styra stadens utveckling. Göteborgarnas behov ska vara vägledande. Viktigt är också att medarbetarna i Göteborgs Stad får möjlighet att engagera sig och vara delaktiga i verksamhetens utveckling.

Budgeten lyfter fram de mål och uppdrag som är särskilt prioriterade. Övrigt ska utföras som tidigare, enligt gällande lagstiftning och övriga styrdokument. Lagstiftning och ekonomiska ramar står över mål, riktlinjer, planer, program och policys, som ska ses som stödjande dokument.

Från kommunfullmäktiges budget till lokalt budgetdokument

Det är nämndens ansvar att göra verklighet av budgetens inriktningar och prioriterade mål. Varje enskild nämnd ska värdera sin egen roll i arbetet med att nå intentionerna i budgeten.

Med utgångspunkt i kommunfullmäktiges budget har nämnden tagit ett beslut om ett mål- och inriktningsdokument för kommande år. Där värderas innebörden av kommunfullmäktiges inriktningar och prioriteringar i förhållande till den egna nämndens unika nuläge. Därmed blir de viktigaste målen och inriktningarna konkreta, förtydligade och preciserade. Mål- och inriktningsdokumentet har sedan legat till grund för framtagandet av denna budgethandling. Förvaltningen föreslår konkretiseringar och anpassningar av målen efter förvaltningens situation. Budgeten anger de strategiska vägval som behövs för att i större utsträckning nå målen.

När nämnden tagit beslut om budget, tar förvaltningen hand om mål och uppdrag och arbetar in dem i verksamhetsplaner. Verksamhetsplanerna innehåller mer detaljerade beskrivningar av hur verksamheterna konkret ska arbeta för att nå målen.

2 Förutsättningar

2.1 Styrning och ledning

Förvaltningen har utifrån de skrivningar som finns i reglementet formulerat en kort, sammanfattande beskrivning av uppdraget. Målet har varit att finna en inkluderande beskrivning som nämnden och alla medarbetare känner igen sig i. Den lyder:

”Att vara drivande i stadens miljöarbete samt i skyddet av människors hälsa och miljön”.

Förvaltningen har valt att använda stadens vision för sitt kommunikationsarbete som sin vision. Den lyder:

”Hållbar stad – öppen för världen”

Göteborgs Stad har tagit fram fyra förhållningssätt för stadens förvaltningar och bolag. Målsättningen är att skapa förutsättningar för likabehandling och likvärdig service i staden. Förhållningssätten ska integreras i det vardagliga arbetet och förutsätter ett aktivt medarbetarskap och ledare som möjliggör detta och som agerar förebild. Förvaltningen har konkretiserat och tolkat dem inom ramen för vårt uppdrag så som följer:

- *Vi vet vårt uppdrag och vem vi är till för*

Vårt uppdrag har redan beskrivits ovan. De vi är till för är medborgarna, både dagens generation och kommande generationer. Det inkluderar ett arbete som främjar hållbar utveckling i staden i alla tre dimensioner; ekologisk, ekonomisk och social hållbar utveckling. Därunder ligger också uppdraget att driva ett arbete som gör att riksdagens så kallade generationsmål kan nås, det vill säga att *”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser”*. Medborgarna når vi via målgruppen för våra aktiviteter som består av en rad olika verksamhetsutövare inom vår kommun. Detta inkluderar såväl näringsliv, myndigheter, stadens beslutsfattare, förvaltningar och bolag, som i vissa fall enskilda personer.

- *Vi bryr oss*

Med detta avses att vi, samtidigt som vi har en helhetssyn, bryr oss om dem som vi är till för. Att skydda människors hälsa och miljön samtidigt som staden ska växa och näringslivet ska utvecklas gör att vi måste kunna hantera målkonflikter och identifiera den bästa helhetslösningen, för människor och miljön på lång sikt. Vårt bemötande präglas av professionalitet och engagemang.

- *Vi arbetar tillsammans*

Med detta avses att vi är en kommunikativ organisation där information och kommunikation sker med öppenhet och transparens såväl internt som externt. Det finns lyhördhet och respekt mellan chefer och medarbetare, mellan medarbetare, och mellan medarbetare och verksamhetsutövare. Vi har ett utvecklat samarbete inom staden med andra förvaltningar och bolag, och med andra relevanta samarbetspartners, nationellt och internationellt.

- *Vi tänker nytt*

Med detta avses att vi har ett nyfiket, utforskande och reflekterande arbetssätt där vi lär av andras och inte minst av våra egna framgångar och misstag. Vi har en aktiv omvärldsbevakning som gör att vi får inspiration och utmanas av andra, samtidigt som vi genom vårt arbete utmanar gängse tankesätt och väl beprövad erfarenhet.

Miljöförvaltningen har under 2015 tagit fram tre strategiska mål som ska vara vägledande för förvaltningen under den kommande tioårsperioden. Dessa mål är:

- *Verksamhet i världsklass*
- *Förebild och föregångare i världen för strategiskt hälso- och miljöarbete*
- *Stadens bästa arbetsplats*

2.2 Personal

Personalresurser

I oktober 2015 är 152 personer tillsvidareanställda på förvaltningen, se tabell nedan. Vi gör bedömningen att vi behöver öka bemanningen med drygt tio personer under 2016 för att klara uppdragen inom det miljöstrategiska arbetet och inom tillsynen och kontrollen. En förutsättning för denna utökning är att den till största delen kan finansieras med miljöprogrammedel. Beslut om fördelning av miljöprogrammedel tas efter att den här budgeten har beslutats.

Andelen män är 24 procent. Vi hade gärna sett en jämnare könsfördelning.

Generationsväxling

Under de kommande fem åren (2016-2020) kommer åtta medarbetare att uppnå pensionsåldern 65 år. De medarbetare som förväntas gå i pension inom de närmaste fem åren arbetar på olika enheter och avgångarna är relativt jämnt fördelade över tid. Därför tror vi inte att dessa avgångar kommer att orsaka några större kompetensgap.

Kompetens

Medarbetarnas kompetens är en förutsättning för att verksamheten ska kunna nå målen. Kompetensen ska kontinuerligt och långsiktigt utvecklas utifrån förvaltningens uppdrag. Vi ska behålla och vidareutveckla kompetenta och erfarna medarbetare samtidigt som vi kontinuerligt behöver förstärka förvaltningen med nya medarbetare med rätt kompetens. Vår verksamhet är kunskapsintensiv och har utvecklats till att vara mer komplex med högt ställda krav på kompetens inom såväl sakområdena som kommunikation och bemötande.

Kompetensutveckling inom förvaltningen inkluderar tre delar:

- Utbildning i form av till exempel kurser och konferenser (budget cirka 800 000 kronor per år)
- Karriärsutveckling inom specialistområden (spetskompetens) och projektledning
- Medarbetarskapsutveckling

De två senare är kommande satsningsområden (se kapitel 6).

Rekrytering

I våra rekryteringar har flertalet sökande rätt formell kompetens men färre har de färdigheter vi önskar. För att lyckas med rekryteringarna behöver vi ha bra annonser, vara tydliga med våra budskap och välja rätt kanaler så att vi når dem vi vill nå. Vi eftersträvar inte bara rätt kompetens och rätt färdigheter hos våra medarbetare. Vi vill också att förvaltningen bättre ska spegla Göteborgs befolkningsstruktur avseende till exempel kön, ålder och etnicitet.

Förvaltningen har påbörjat en översyn av befattningsstruktur och uppdragsbeskrivningar. I samband med detta tydliggör vi vilka kompetenser som är viktiga för vår verksamhet. Detta leder till tydligare interna karriärvägar och visar på

utvecklingsmöjligheter.

Antal tillsvidareanställda medarbetare (oktober 2015)

	Kvinnor	Män	Summa
Chefer	10	5	15
Livsmedelsinspektörer	26	4	30
Miljöinspektörer	32	11	43
Miljöutredare	19	11	30
Övriga medarbetare	28	6	34
Totalt	115	37	152
	76 %	24 %	

2.3 Ekonomi

Miljö- och klimatnämndens kommunbidrag för 2016 uppgår till 53,5 miljoner kronor (52,5 miljoner kronor 2015). Av dessa är 250 000 kronor öronmärkta för koordinering och uppföljning av åtagandena enligt Green Digital Charter. Kommunbidraget finansierar cirka 45 procent nämndens verksamhet. Övrig finansiering utgörs av avgifter i myndighetsutövningen, försäljning av tjänster samt miljöstimulansmedel och andra bidrag. Personalkostnaderna uppgår till knappt 91 miljoner kronor vilket motsvarar cirka 76 procent av de totala kostnaderna. Personalkostnaderna är betydligt högre i 2016 års budget jämfört med 2015. Den största delen av ökningen beror på att nämnden behöver anställa fler medarbetare för att klara åtagandena i de miljöstrategiska dokumenten. En förutsättning för denna personalvolymökning är att den kan finansieras med miljöstimulansmedel, som nämnden söker. I personalkostnadsökningen ingår också inrättandet av en GIS-tjänst. GIS står för geografiskt informationssystem och förvaltningen behöver en person som kan arbeta med att tillgängliggöra data i ett sådant system. En tredje del i personalkostnadsökningen är en lönejustering på sammanlagt cirka fyra procent. En sådan satsning behövs för att nämnden ska närma sig stadens lönepolitiska mål.

Stadens effektiviseringskrav anges till en halv procent av nämndens kommunbidrag, vilket motsvarar drygt 260 000 kronor. Förvaltningen ska kontinuerligt effektivisera sin verksamhet. Effektivare och mer systematiska metodiker behöver utvecklas och implementeras. Dessa ska utmana gängse arbets- och synsätt, och säkerställa att politikens ambitioner och lagstiftarens intentioner nås. Ett händelsestyrt arbetssätt ska så långt möjligt ersättas med ett arbetssätt som styrs av verksamhetens mål och av att nå målsuppfyllelse. Arbetet kommer kräva omvärldsbevakning för att lära av andra, men också forskningssamverkan för att säkerställa att utvecklingen kan följas upp och kritiskt och oberoende utvärderas. Inom förvaltningens stödverksamhet kommer en effektivisering att ske genom övergång till elektronisk dokumenthantering. Även en förenklad hantering av kundfakturer kommer att innebära en effektivisering.

Fördelningen av intäkter, kostnader och kommunbidrag mellan de olika verksamhetsområdena framgår av tabellen nedan. Se även kapitel 7 Resursfördelning.

Verksamhetsområde	Intäkter (tkr)	Kostnader (tkr)	OH (tkr)	Kommunbidrag (tkr)
Miljö- och klimatnämnden	0	-556	0	556
Livsmedelskontroll	22 500	-17 681	-8 789	3 970
Miljötillsyn	26 164	-26 779	-19 044	19 659
Stadsmiljö	15 608	-28 896	-15 582	28 870
Ledning och stöd	1 285	-45 145	43 415	445
Summa	65 557	-119 057	0	53 500

En förutsättning för att kostnaderna i tabellen ovan ska kunna finansieras är att nämnden erhåller miljöstimulansmedel med drygt elva miljoner kronor.

3 Grunduppdraget

Nämndens grunduppdrag beskrivs i reglementet. Här framgår att nämnden ska fullgöra uppgifter inom t ex miljöbalkens område, livsmedelslagstiftningen samt ett antal andra lagar. Nämnden ska även kunna erbjuda ett förenklat miljöledningssystem.

Vidare ska nämnden föreslå åtgärder och ta fram underlag till politiska beslut inom miljöområdet, vara drivande i stadens miljö- och klimatstrategiska arbete, samordna kommunens havsmiljöarbete och kommunens deltagande i de vattenråd som kommunen är representerad i, samt fullgöra de uppdrag som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen har överlämnat till nämnden. Den senare delen styrs till stor del genom stadens budget och nämndens inriktningsdokument, medan den första delen till stor del är löpande verksamhet som planeras och genomförs med kraven som finns i lagstiftningarna som ram.

Samarbete med akademien, lokala, regionala och nationella myndigheter och organisationer är en förutsättning för att ha effektiv omvärldsbevakning, utveckla verksamheten, hämta inspiration och ny kunskap. Staden har sedan tidigare undertecknat flertalet internationella initiativ som innebär uppdrag för oss.

För att nå framgång i förvaltningens verksamhet krävs en väl utvecklad och anpassad kommunikation. Detta inkluderar ett systematiskt arbete med att identifiera målgruppernas behov av kunskap och till det koppla den mest effektiva kommunikationskanalen. Kommunikationen sker många gånger i samarbete med relevanta förvaltningar och bolag inom staden för att uppnå största möjliga effekt och nytta.

Följande avsnitt beskriver kort denna löpande verksamhet.

3.1 Tillsyn och kontroll

I huvudsak är vår roll att bedriva tillsyn och kontroll över att miljöbalken och livsmedelslagstiftningen följs av alla som är berörda av dessa lagstiftningar inom kommunens gränser. Dessutom har vi ansvar för tillsyn över de verksamheter som berörs av lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, delar av den operativa tillsynen beträffande strålskyddslagen, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa (karantänslag), lagen om gatuhållning och skyltning samt lagen om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel (pumplagen). Vi bedriver även tillsyn av sprängämnesprekursorer och kontroll av receptfria läkemedel.

Genomgående för hela detta uppdrag är att det är verksamhetsutövaren som ska uppfylla lagstiftarens intentioner och lagens syfte. Vårt uppdrag är att kontrollera om de lever upp till detta och ställa krav på åtgärder om de inte uppfyller kraven. Inom både miljöbalken och livsmedelslagstiftningen har vi omvänd bevisbörda, vilket ställer höga krav på verksamheterna, men också på vår förmåga att kunna göra en objektiv bedömning av de system eller den systematik och de förhållanden verksamheten presenterar för oss. En avgörande del i detta är vår förmåga att på ett innovativt och relevant sätt verifiera att det vi ser och hör stämmer överens med verkligheten och genom detta kunna fatta välgrundade och korrekta beslut som säkerställer att syftet med lagstiftningen kan nås.

Generellt finns också, inom myndighetsuppdraget, ett krav på oss att se till så att vårt arbete präglas av transparens och öppenhet, men också en förutsägbarhet och tydlighet som gör det så lätt som möjligt för alla att göra rätt från början. I förvaltningslagen har vi också krav på oss att se till så vår handläggning blir snabb, enkel och billig. Det är vi

som ska se till så att ärenden drivs framåt och att vi kommer till beslut. Vi är skyldiga att informera om vår roll, våra arbetssätt och hur lagstiftningen fungerar.

Vi ska utföra vårt uppdrag riskbaserat, vilket innebär vi genomför en riskvärdering för varje verksamhet, som styr vår prioritering och våra insatser.

Uppdraget är brett och omfattar en mängd olika typer av verksamheter och sakområden. Inom miljöbalken kan det handla om, till exempel, en bilverkstad eller ett lantbruk, likaväl som en hyresbostad. Det kan handla om avfallshantering, kemikalier eller fukt och mögel lika väl som föroreningar i mark eller gödselanvändning.

Inom livsmedelslagstiftningen finns samma bredd med verksamheter som en fiskhandel, ett distributionsföretag eller en importör av kosttillskott. Här kan det handla om hantering av allergener på ett säkert sätt, tillräckliga kylmöjligheter, otillåtna ämnen eller hur verksamheten kan spåra de ingredienser de använder och det de säljer.

Göteborg har, förutom de verksamheter som alltid är kommunens ansvar, fått överta ansvaret för ett antal verksamheter från länsstyrelsen och Livsmedelsverket. Alla dessa verksamheter är sådana som anses ha en högre risk och ett bredare kontroll- eller tillsynsbehov jämfört med övriga verksamheter.

En stor mängd verksamheter har någon form av riskklassning som innebär att de besöks med en viss regelbundenhet av oss. Andra besöks mer sporadiskt utifrån tillsynskampanjer. Det finns också verksamheter som anses utgöra en så låg risk att de enbart besöks i samband med ett klagomål eller någon händelse som gör att vi ser ett behov av att göra ett tillsynsbesök.

Vid sidan om denna planerade tillsyn och kontroll finns det också en händelsestyrd eller oplanerad del. Denna verksamhet initieras till stor del av klagomål som kommer in till myndigheten, där vi har en skyldighet att utreda det vi fått reda på för att se om det är något som går emot lagstiftningen. Om det visar sig vara det ska vi se till att verksamheten åtgärdar det som brister. Det handlar också om de tillfällen när vi i den planerade kontrollen och tillsynen upptäcker brister som gör att vi måste lägga ned arbete som inte var planerat för att säkerställa att verksamheten åtgärdar det vi anmärkt på. Det handlar till exempel om att skriva beslut och om uppföljande besök.

Vi strävar efter att minska den händelsestyrda tillsynen och kontrollen, som orsakas av klagomål, till förmån för mer förebyggande arbete. Det förebyggande arbetet skapar mer nytta och är lättare att finansiera än det händelsestyrda. Förhoppningen är att vi genom ett effektivt och systematiskt förebyggande arbete ska kunna minska antalet obefogade klagomål. Detta är särskilt viktigt med tanke på kommande stora byggnadsprojekt i staden. Parallellt med mer förebyggande insatser arbetar vi med att på olika sätt effektivisera klagomålshanteringen.

En annan del av verksamheten som är händelsestyrd är de anmälningar och ansökningar som kommer in till oss, där någon vill anmäla sin verksamhet enligt lagstiftningen eller få tillstånd att bedriva viss verksamhet.

Förvaltningen ingår i kommunens beredskapsorganisation och har sedan flera år en särskild beredskapsgrupp med dygnet runt-bevakning som bland annat räddningstjänsten kontaktar vid miljöolyckor.

3.2 Stadens miljöstrategiska arbete

Det miljöstrategiska arbetet i staden syftar till att stadens tolv lokala miljö kvalitetsmål och underliggande delmål ska nås inom avsatt tid. I förvaltningens arbete ingår att utvärdera behov av att revidera delmål, samt att ta fram underlag till nya delmål. För att kunna genomföra detta krävs en god kunskap om nuvarande miljö tillstånd i staden. Vidare ska förvaltningen utifrån kunskap om nuläget föreslå åtgärder som ska genomföras, samt driva på genomförandet av åtgärder. Förvaltningen har även ett eget omfattande åtgärdsarbete som genomförs för att miljömålen ska nås.

Göteborgs stads miljöprogram omfattar alla tolv miljömål. Utöver målen innehåller miljöprogrammet en övergripande handlingsplan för stadens miljömålsarbete. Förvaltningen har ett utpekat utföransvar för flera åtgärder i programmet. Övriga miljöstrategiska dokument är det klimatstrategiska programmet, kemikalieplanen, och åtgärdsprogrammet mot buller samt det kommande naturvårdsstrategiska programmet. Samarbete och gemensamma ansträngningar är nyckeln till ett framgångsrikt arbete för en hållbar stad. Samordning av stadens verksamheter i frågor runt hållbar utveckling sker bland annat genom våra nätverk, workshops och seminarier. Miljömålsstöd i form av Miljömålsmiljonen bidrar till stadsdelarnas satsningar på åtgärder och syftar till att uppfylla miljömålen.

Många åtgärder genomförs av stadens förvaltningar och bolag med stöd av de stimulansmedel som avsatts i stadens gemensamma budget.

Uppföljningen av de miljöstrategiska dokumenten vidareutvecklas och målet är att detta ska ske som en del i övrig uppföljning i staden. De miljöstrategiska dokumenten översätts till engelska och gör det möjligt att sprida stadens arbete i samband med internationella kontakter.

Inom ramen för det miljöstrategiska arbetet arbetar förvaltningen också med så kallade miljömåltider. Detta arbete går ut på att bidra till att antalet miljömåltiderna ökar i stadens verksamheter. Det gör vi dels genom att stödja arbetet för fler vegetariska måltider och dels genom att arbeta för att minska matsvinn. Under 2016 kommer vi ha ökat fokus på matens klimatpåverkan.

Vi erbjuder också pedagoger i stadens skolor ett verktyg för att jobba med hållbar utveckling genom utomhuspedagogik. Det gör vi genom så kallade pedagogiska odlingsträdgårdar. Till stöd för pedagogerna genomför vi utbildning i odling, bjuder in till inspirationstillfällen, stöttar i kollegial handledning och erbjuder en lektionshandbok.

3.3 Övervakning, uppföljning och analys av stadens miljö tillstånd

Miljö- och klimatnämnden har ansvar för att följa utvecklingen i kommunen i miljö- och hälsoskyddshänseende. Detta sker genom miljöövervakning och genom uppföljning och analys av indikatorer.

Miljöövervakningens syfte är att ta fram underlag för att bedöma tillståndet i miljön, identifiera hotbilder och ge underlag för åtgärder som kan förbättra miljön. En stor del av miljöövervakningen går in i arbetet med stadens lokala miljö kvalitetsmål, miljörapporten och miljöprogrammet.

Miljöövervakningen fungerar som en resurs för hela staden och dess medborgare. Resultaten används som planeringsunderlag i stadens utveckling. Det kan exempelvis handla om underlag till den fysiska planeringsprocessen eller stöd till tillsynsarbetet.

Övervakning görs inom områdena naturmiljö, buller och luft.

Den ekologiska övervakningen kartlägger förekomsten av olika naturvärden inom kommunen samt stadens påverkan på dem. Det kan exempelvis handla om skyddsvärda arter eller nyckelbiotoper. Inventeringarna kan användas till underlag för ekologiska landskapsanalyser, ett verktyg som i sin tur kan fungera som komplement till inventeringar. Den övervakning som sker av våra vattenförekomster sker främst genom de vattenvårdsförbund som vi är medlemmar i.

Luft- och bullerövervakningen mäter och beräknar halter av luftföroreningar och bullernivåer i enlighet med europeisk och svensk lagstiftning. Det görs även en del prognosarbete för att bedöma effekter av planerade åtgärder. Resultaten används som planeringsunderlag i stadens utveckling. Det kan exempelvis handla om underlag till den fysiska planeringsprocessen eller stöd i tillsynen. Bilaga 1: Miljö- och klimatnämndens miljöövervakningsplan 2016

Den årliga uppföljningen av stadens 12 miljömål i miljörapporten gör det möjligt att följa utvecklingen inom miljöområdet. Även fortsättningsvis kommer en kortare rapport samt en längre mer utförlig webbversion att publiceras årligen. I uppdraget ingår även vidareutveckling av lämpliga indikatorer.

3.4 Rådgivning genom remisser och yttranden

Miljö- och klimatnämnden är remissinstans för framställningar från bland annat EU, departement, statliga verk, domstolar och andra kommunala förvaltningar. Vi har möjlighet att lämna synpunkter, påverka och bidra med vår kompetens genom våra yttranden.

Förvaltningen har som regel att genom planprocessen bidra med expertkompetens så tidigt som möjligt i planering av infrastruktur och stadsutveckling för att förebygga miljöproblem och hantera målkonflikter där budget, inriktningsdokument, miljömål och stadens övergripande strategier är utgångspunkt i handläggningen.

Många remissvar och yttranden bygger bland annat på fakta som tagits fram genom den miljöövervakning som bedrivs på förvaltningen och i resten av staden, men också på en aktiv omvärldsbevakning för att inhämta ny kunskap.

Vi kommer även i fortsättningen att medverka i stadens planering och påverka i så tidiga faser som möjligt. Viktiga frågor för oss att bevaka är:

- Skydd av biologisk mångfald
- Kompensationsåtgärder för ekosystemtjänster
- Grönnytefaktor
- Bra förutsättningar för miljöanpassat resande
- Förutsättningar för hållbar livsstil
- God dagvattenhantering
- Energi och resurssnålt byggande samt
- Boendemiljö med god ljudmiljö och utan ohälsosamma halter av luftföroreningar

3.5 Ett förenklat miljöledningssystem

Vi erbjuder ett miljöledningssystem som uppfyller miljöledningsstandarden Svensk Miljöbas. Vår diplomering är anpassad för mindre företag och andra organisationer såsom enskilda verksamheter inom kommunen, hel förvaltning eller stadsdel. Vi diplomerar även event vilket bidrar till en hållbar turist- och evenemangsstad.

4 Nämndens mål

4.1 GRUNDUPPDRAG

4.1.1 Miljöförvaltningen

Målvärdet för kundnöjdheten ska vara över 70

Strategi

Ur nämndens inriktningsdokument

Utvecklingen av målvärdena är positiv och erfarenheterna ska vidareutvecklas. Målvärdet ska vara över 70 för samtliga kategorier. En analys av vilka åtgärder som har bidragit till den positiva utvecklingen ska presenteras för nämnden. Kunskapen behövs för att kunna bedöma det fortsatta arbetet med att höja målen.

Förvaltningen

Vi kommer fortsätta det systematiska förbättringsarbete utifrån ett kundfokus vi hållit på med under några år, men under 2016 kommer fokus att ligga på att bredda detta till att inkludera hela förvaltningen. I samband med ordinarie uppföljningar kommer vi att hålla nämnden uppdaterad om utvecklingen och om den analys som ligger till grund för det fortsatta arbetet. Se även planerna under kapitel 6.

Vi deltar i stadens satsning ”Förenkla helt enkelt” som syftar till att underlätta för dem som vill driva företag i Göteborg.

4.2 POLITISKA MÅL OCH UPPDRAG

4.2.1 Jämlikhet

Göteborg ska vara en jämlik stad

Strategi

Ur nämndens inriktningsdokument

Konsumtion och livsstil har stor miljöpåverkan. Att leva på ett resurssnålt sätt är ett viktigt område för förvaltningens utåtriktade informationsarbete. Socioekonomiska skillnader gör att olika grupper i Göteborg påverkar miljön på olika sätt. Insatser ska riktas där det har störst positiv effekt på miljön.

Folkhälsa är ett annat område som inkluderar gifter i vår omgivning, grönrekreationsområden, mat och tillgång på platser/infrastruktur för rörelse/motion och rökning.

Förvaltningen

Förvaltningens ska arbeta för en jämlik service till dem vi är till för. Ingen ska

missgynnas utifrån de sju diskrimineringsgrunderna eller socioekonomisk bakgrund. Vi ska utveckla vårt normkritiska tänkande. Normkritik är en metod som används i Göteborgs stad för att sätta fokus på normer (outtalade regler) i samhället och är en del av stadens arbete med mänskliga rättigheter. Istället för att fokusera på det avvikande försöker man synliggöra normerna och det som upprätthåller dem. Vad och vilka tas för givet? Vem eller vilka tänker vi på när vi talar om alla?

Vi påbörjar utvärdering av ett fåtal befintliga indikatorer med ett socioekonomiskt perspektiv som till exempel utbildning, etnisk bakgrund och klasstillhörighet. Arbetet med folkhälsa omhändertas inom ramen för vårt grunduppdrag.

4.2.2 Jämställdhet

Den strukturella könsdiskrimineringen ska motverkas.

Strategi

Ur nämndens inriktningsdokument

Förvaltningen ska bevaka och se till att det inte finns osakliga skillnader mellan kvinnor och män.

Jämställdhetsarbetet ska integreras i styrning av organisationen, formuleringar av mål, verksamhetsplanering, budget, uppföljning och i utvärdering. Viktiga komponenter för jämställdhetssäkring är könsuppdelad statistik, kartläggningar och analyser samt konsekvensbedömningar utifrån kön. Resursfördelningen ska vara jämn mellan kvinnor och män vad gäller exempelvis ekonomi, lön, utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser. En kartläggning av resursfördelning utifrån kön ska tas fram.

Vid rekrytering ska förvaltningen prioritera att anställa personer som gör att förvaltningen bättre speglar Göteborgs befolkning.

Förvaltningen

Miljöförvaltningen ska vara en jämlik arbetsplats ur alla aspekter. Vid samtliga rekryteringar ska kön och etnisk bakgrund beaktas i valet av kandidater där meriterna bedöms som likvärdiga. Vi strävar efter att skapa en systematik i allt vårt arbete där olika jämställdhetsaspekter ska neutraliseras genom just systematiken. Det ska gälla såväl rekryteringar som den verksamhet vi bedriver utåt i göteborgssamhället.

Lönerna jämställdhetssäkras genom ett strukturerat arbete i lönebildningsprocessen. Förvaltningen arbetar med årlig lönekartläggning och analys i sitt arbete för att identifiera och förebygga osakliga löneskillnader. Inga osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor inom förvaltningen har konstaterats under 2015.

4.2.3 Miljö och klimat

Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp

Strategi

Ur nämndens inriktningsdokument

Arbetet med att nå klimatmålet ”Begränsad klimatpåverkan” ska ha högsta prioritet. Vi behöver bevaka och följa upp relevanta mätetal och mål så att vi vet hur staden ligger till i sitt klimatarbete. Det är viktigt att uppföljningen sker såväl via produktions- som konsumtionsperspektivet. Vi vill också fortsätta att undersöka vilka konsumtionsmönster och livsstilsförändringar som krävs för att nå klimatmålen.

I samarbete med akademien, civilsamhällets miljöorganisationer och medborgarna vill vi ligga i framkant med vårt klimatarbete. Åtgärderna i miljöprogrammet och det klimatstrategiska programmet ska genomföras. Stadens offensiva klimatarbete har gett stor uppmärksamhet såväl nationellt som internationellt. Vi ser gärna en fortsättning på detta arbete.

Förvaltningen

Implementering av det klimatstrategiska programmet kommer även fortsättningsvis att ha hög prioritet. Vi har pågående initiativ som rör beräkning och uppföljning av klimatpåverkan. Vi kommer att få en ökad förståelse för hur attityder och beteenden kan påverkas i syfte att förändra människors livsstil. Vi kommer att utvärdera effekten av metoder som används inom Greenhack.

4.2.4 Trafik

Det hållbara resandet ska öka

Strategi

Ur nämndens inriktningsdokument

Fokus i transportarbetet ska ligga på att få ner utsläppen av växthusgaser, kväveföreningar och kolväten samt att minska partikelhalten i luften.

Förvaltningen

Vi kommer att bevaka utifrån klimatstrategin samt genom luftövervakningen och arbetet med stadsplanering.

4.2.5 Näringsliv

Samverkan för fler hållbara innovationer och jobbtillväxt ska öka

Strategi

Ur nämndens inriktningsdokument

Vi ska aktivt bidra till att utveckla ”hållbar turism” och ”hållbara evenemang” som ska vara miljösäkrade. Fler göteborgare ska semestra i Göteborg.

Miljö- och livsmedelstillsynen ska vara effektiv, kundorienterad, rättssäker och rättvis. Miljö- och klimatnämnden ska bidra till stadens arbete med att sprida kunskaper om hur företag kan ta miljöhänsyn och uppmuntra framväxten av delandets ekonomi som bygger på cirkulära principer, förtroende och tillit.

Förvaltningen

Vi bidrar till att näringslivet har ett systematiskt miljöarbete genom att erbjuda ett förenklat ledningssystem. Vi fortsätter samarbetet med Göteborg & Co för att öka intresset hos besöksnäringen för diplomering av sin verksamhet. Vi kommer även att bidra med vår kompetens genom samarbetet inom Green Gothenburg.

Vi kommer att fortsätta samarbetet med Kretslopp och vatten och Konsument och medborgarservice inom området Hållbara tillsammans och delandets ekonomi. Vi kommer även att hålla oss informerade om framsteg inom ramen för Mistras satsning på cirkulär ekonomi.

Vi arbetar idag aktivt tillsammans med övriga myndigheter i staden och BRG för att näringslivet ska uppfatta vår verksamhet på ett så positivt sätt som möjligt. Arbetet görs i enlighet med det som står under avsnitt 4.1.1.

Genom vårt klimatstrategiska arbete verkar vi för att fler göteborgare ska semestra hemma i Göteborg.

5 Nämndens uppdrag

Områden	Uppdrag	Beskrivning .
Miljöförvaltningen	Förvaltningen ska bidra till att avfall ses som en resurs	Miljöförvaltningen ska bidra till att avfall ses som resurser som ska utnyttjas så effektivt som möjligt enligt "från vagg till vagg"-principen. Rivningsavfall och massor/rester ska återanvändas. Särskilt viktigt är det när arbetet med Västlänken sätter igång. Förvaltningen ska också bidra till att minska uppkomsten av avfall.
	Förvaltningen ska tillsammans med Upphandlingsbolaget säkerställa att stadens verksamheter snarast upphör med inköp, användning och spridning av produkter med tillsatser av mikroplast	
	Förvaltningens arbete med dagvattenfrågor ska prioriteras	
	Förvaltningen ska verka för att barns fysiska miljö ska bli bättre	Gröna skolgårdar, miljömåltider, stadsplanering, luftkvalitet och kemikalier är exempel på arbetsområden som vi aktivt arbetar med. Buller är ett växande problem. Barn ska inte bo och leva i ljudnivåer som överskrider de bullervärden staden har kommit överens om. Arbetet med kemikalieplanen ska intensifieras. Vi bidrar med gröna skolgårdar, miljödiplomering, miljökunskap och vår inriktning på bevarandet av naturområden
	Förvaltningen ska verka för att den biologiska mångfalden främjas	Inventeringen av känsliga arter ska fortsätta och genom etablerandet av sammanhängande gröna stråk så kan genetiskt stabila biotoper skapas. Arbetet med kompensatoriska åtgärder på hav och land kan utvecklas genom en översyn av den berörda policyn. För att veta om mångfalden ökar eller inte är det viktigt att inventeringar sker regelbundet och att hotade arter får sina biotoper skyddade. Det ska säkerställas att naturen inte är skadad av gifter, skräp, gödningsämnen med mera. Göteborgs stad ska endast upphandla ekologiskt kött och inte köpa hotade arter såsom djuphavsdjur. Staden ska utformas med gröna ytor som ger möjlighet till rekreation, rehabilitering och stadsnära odling. När nybyggnation sker ska kompensatoriska åtgärder för exploaterad växtlighet göras. Nya träd och buskar återplanteras antingen i anslutning till det nya området eller i angränsat område. Dessa åtgärder ska dokumenteras och redovisas i handlingarna.
Förvaltningens arbete för att uppnå god ljudmiljö ska utvecklas ytterligare	Arbetet med bullerfrågorna ska utvecklas ytterligare både genom tillsyn och aktivt arbete i stadens plan- och	

Områden	Uppdrag	Beskrivning .
		byggprocess.
	Förvaltningen ska prioritera stadens arbete med Göteborg 2021	Under 2016 är temat för jubileumssatsningen kultur. Förvaltningen ska prioritera stadens arbete med Göteborg 2021 och komma med förslag på projekt som miljöförvaltningen kan genomföra som nämnden sedan beslutar. Arbetet görs i samverkan med kulturförvaltningen.
	Återkommande livsmedelsinspektioner ska minimeras	Brukarperspektiv gällande livsmedelstillsynen. Det förebyggande arbetet är viktigt. Målet är att behovet av återkommande inspektioner ska minimeras för dem som följer de instruktioner som förvaltningens inspektörer lämnar.
	Förvaltningens kemikaliearbete ska utvecklas	Nämnden vill att förvaltningen utvecklar sitt kemikaliearbete riktat mot verksamhetsutövare. I arbetet ska förvaltningen se över vilka möjligheter som finns för att avgiftsfinansiera verksamheten. Möjligheterna till att på ett systematiskt sätt öka medvetenheten och skapa en förändring hos verksamhetsutövarna ska vara utgångspunkt för arbetet och även om de juridiska sanktionsmöjligheterna är svaga så finns ofta en omsorg om kunder, varumärke eller brukare som drivkraft. Storstadssamarbetet och det europeiska systemet Rapex är verktyg som på ett effektivt sätt bör utnyttjas i kemikalieinspektionerna.
	Förvaltningen ska verka för att miljömässiga problem i lägenheter förebyggs	Det förebyggande arbetet är viktigt. Målet är att boende inte ska hamna i kläm. Prioritera arbetet med att förebygga problem i lägenheter i samarbete med stadens alla instanser såsom bostadsbolag och andra nämnder.
	Förvaltningens miljötillsyn ska vara effektiv och rättssäker	Ledande för arbetet med miljötillsynen ska vara effektivitet, kompetenta bedömningar, rättssäkra beslut och ett gott bemötande hos brukarna där miljöförvaltningens beslut väcker respekt, upplevs logiska.
	Förvaltningen ska prioritera tillsynsåtgärder i miljöprogrammet, framförallt inom klimatområdet	
	Förvaltningen ska prioritera kontroll av förorenade jordmassor, rivningsavfall, dumpningsplatser och småindustriområden	Dumpning av avfall ska övervakas genom en aktiv miljötillsyn och i samverkan med andra berörda nämnder ska ytterligare åtgärder tas fram för att minska dumpning och nedskräpning.
	Förvaltningen ska aktivt bidra till att utveckla "hållbar turism" och "hållbara evenemang", som ska vara miljösäkrade	
	Förvaltningen ska bedriva	Tobakspreventivt arbete är viktigt. Båda

Områden	Uppdrag	Beskrivning .
	tobakspreventivt arbete	när det gäller folkhälsan, att minska nedskräpningen i staden och att minska spridningen av giftiga tobaksprodukter/attiraljer i miljön.
	Processledning Klimatstrategiskt program	Fortsatt samordning av stadens klimatarbete. Vi kommer även att fortsätta att utveckla vår roll som processledare.
	Arbeta med åtgärder utifrån strategierna i klimatprogrammet	Vi har ansvar för ett flertal strategier i klimatprogrammet och arbetet inom respektive område kommer att fortsätta under 2016.
	Green Digital Charter	Vi ska tillsammans med Intraservice: Samarbeta kring IKT och energieffektivisering med andra städer som har undertecknat deklARATIONEN. Utveckla fem pilotprojekt inom området inom fem år räknat från undertecknandet. Minska IKT:s direkta koldioxidutsläpp med 30 % inom tio år från undertecknandet.
	Compact of Mayors	Vi har ansvar för att uppfylla stadens krav på rapportering enligt vedertagen standard. Syftet med Compact of Mayors är en gemensam plattform för städer där man visar sitt klimatarbete både nationellt och internationellt. Compact of Mayors kompletterar också det engagemang vi redan har som deltagare i Earth Hour City Challenge.
	Covenant of Mayors	Koordinering och uppföljning av Borgmästaravtal innebär en samordning av stadens enheter.
	Sydafrikaprojekt	Pågående projekt kommer att avslutas under året. Det finns en önskan från staden om ett fortsättningsprojekt.
	Åtagande Västra Götalandsregionens klimatstrategi	Vi ansvarar för Göteborgs Stads uppföljning. Uppföljningen nämndbehandlas innan den rapporteras in till VGR.
	Ansökan EU:s miljöhuvudstad	Vi kommer att bistå stadsledningskontoret vid en ansökan om EU:s miljöhuvudstad: Beslut om en eventuell ansökan kommer att tas i kommunstyrelsen
Mänskliga rättigheter	Alla förvaltningar och bolag ska ta fram likabehandlingsplaner i förhållande till alla diskrimineringsgrunder. Arbetet ska gälla ur såväl personal- som invånarperspektiv.	
	Den normkritiska kompetensen ska höjas i stadens verksamheter	
Miljö och klimat	Under 2016 ska en revidering av handlingsplanen till Miljöprogrammet göras	
	Målnivå för klimatpåverkan från Göteborgs Stads inköp av varor	

Områden	Uppdrag	Beskrivning .
		och material för 2030 ska utredas
		Hur ftalatförbudet och utfasningen av farliga ämnen i märkningspliktiga kemiska produkter efterföljs ska utredas
		Åtgärderna i miljöprogrammet och det klimatstrategiska programmet ska genomföras
Arbetsmarknad och vuxenutbildning		Göteborgs Stads modell och annat arbete för social hänsyn i offentlig upphandling ska fortsätta utvecklas och användas i ökad omfattning för att skapa sysselsättning för personer långt ifrån arbetsmarknaden
		Antal ferieplatser i staden ska öka
Personal		Av den arbetade tiden i Göteborgs Stad ska max fem procent utföras av timavlönad personal
		Andelen födda utanför Norden samt andelen kvinnor ska öka på chefsnivå
		En handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön för de grupper som har högst sjukfrånvaro ska tas fram, med fokus på de grupper som i Medarbetarenkäten inte definierade sig som kvinna eller man
Upphandling		Att minst 50 procent av stadens tjänsteupphandlingar görs med sociala hänsyn

6 Förvaltningens utvecklingsarbete

Förvaltningen har formulerat följande tre strategiska mål

1. Verksamhet i världsklass
2. Förebild och föregångare i världen för strategiskt hälso- och miljöarbete
3. Stadens bästa arbetsplats

Förvaltningen har också tagit fram strategiska handlingsplaner som ska leda oss på vägen mot de tre strategiska målen. Dessa strategiska handlingsplaner ska hjälpa oss att prioritera under de närmsta 3-5 åren.

Följande strategiska handlingsplaner finns för det strategiska målet ”**Verksamhet i världsklass**”

1. Utveckla och implementera effektiva och systematiska arbetssätt

Effektivare och mer systematiska metodiker behöver utvecklas och implementeras. Dessa ska utmana gängse arbets- och synsätt, och säkerställa att politikens ambitioner och lagstiftarens intentioner nås. Ett händelsestyrt arbetssätt ska så långt möjligt ersättas med ett arbetssätt som styrs av verksamhetens mål och av att nå måluppfyllelse. Arbetet kommer kräva omvärldsbevakning för att lära av andra, men också forskningssamverkan för att säkerställa att utvecklingen kan följas upp och kritiskt och oberoende utvärderas.

2. Utveckla metodik för att följa upp nyttan med och effekterna av vårt arbete

Metodik behöver utvecklas för att följa upp effekterna och nyttan av vårt arbete, det vill säga att mäta vår måluppfyllelse. Har vårt arbete de önskade effekterna på eller nyttan för människors hälsa och miljö? Inledningsvis måste vi hitta en metod för att systematiskt kunna definiera önskad effekt och nytta av en aktivitet. Sedan behöver en för oss passande metodik utvecklas för att kunna uppskatta om nyttan/effekten faktiskt nås.

3. Säkerställa att resultat och erfarenheter från verksamheten kommer till användning på ett effektivt sätt

Det behöver säkerställas att resultaten av vår verksamhet används såväl inom förvaltningen som av andra i underlag för beslut och i remisshantering. Våra resultat ska därför sammanställas och analyseras så att de kan användas till förbättringar, som i sin tur leder till en ökad måluppfyllelse.

4. Tillgängliggöra våra data och resultat

Resultaten av vår tillsyn, kontroll och övervakning ska göras tillgängliga i form av öppna data, så att andra kan använda dem i olika typer av analyser. Detta arbete kommer inledningsvis att kräva en analys av vilka data som kan och bör tillgängliggöras och vilka samarbeten som behöver etableras och utvecklas för att detta ska kunna realiseras.

5. Utveckla framgångsrika samarbeten inom ovan nämnda områden

Aktivt samarbete med akademien kommer att vara en förutsättning för framgång, liksom samarbeten med andra myndigheter och kontrollorgan såväl inom Sverige som internationellt. Inledningsvis bör redan etablerade, framgångsrika samarbeten dokumenteras och utvärderas. Därefter bör vi genomföra en omvärldsanalys för att bedöma vilka samarbetspartners som vi bör etablera samarbete med. En ledstjärna är att samarbeta med dem som kan något som vi inte kan.

Följande strategiska handlingsplaner finns för det strategiska målet ”**Förebild och föregångare i världen för strategiskt hälso- och miljöarbete**”:

1. Stadens miljöarbete utvärderas och kommuniceras

Vårt och andra nämnders och bolags arbete för att Göteborg ska bli en hållbar stad och nå sina miljö- och folkhälsomål ska utvärderas. I förlängning av detta ska information om stadens miljöarbete kommuniceras och användas i olika sammanhang. Vi ska samtidigt fokusera på att minimera den tid som går åt för att rapportera vad vi och andra har gjort. Det är viktigt att fokusera på effekt och nytta av våra och andras aktiviteter. Dessa ska beskrivas, analyseras och kommuniceras åtminstone kvalitativt, om möjligt kvantitativt. Här kommer det inledningsvis behövas metodutveckling för att utveckla passande arbetssätt för såväl utvärderingen som för kommunikationen.

2. Grundorsaksanalys genomsyrar vårt arbete

Vi säkerställer att vi fokuserar på att finna och behandla grunden/orsaken till de problem som vi vill lösa, framför att behandla symptomen. Detta arbetssätt ska implementeras i hela vår verksamhet.

3. Konsekvensanalyser med helhetssyn ligger till grund för remissvar och yttranden

Arbetet bakom våra remissvar och yttranden utvecklas så att konsekvensanalyser med en helhetssyn (systemanalys) ligger till grund för våra rekommendationer. Arbetet kommer inledningsvis innehålla framtagande av ny metodik för att göra en korrekt sammanvägning av flera aspekter samt framtagande av olika scenarier som underlag för våra rekommendationer.

4. Utveckla framgångsrika samarbeten

Externa samarbeten kommer att vara en förutsättning för framgång såväl inom Sverige som internationellt. Se ovan för ytterligare beskrivning.

Följande strategiska handlingsplaner finns för det strategiska målet ”**Stadens bästa arbetsplats**”:

1. Jämlik och jämställd arbetsplats

Miljöförvaltningen ska vara en jämlik och jämställd arbetsplats ur alla aspekter. Fokus kommer under den aktuella perioden att ligga på jämlikhet och jämställdhet när det gäller kön och etnisk bakgrund vid rekryteringar av såväl medarbetare som chefer.

2. Riskbaserat och effektivt arbetsmiljöarbete

Arbetsmiljön vid förvaltningen ska främja arbetsglädje, kreativitet och välbefinnande. Fokus kommer att vara på att tillämpa, utvärdera och vid behov uppdatera och vidareutveckla den modell för riskbaserad prioritering av arbetsmiljöarbetet som införts.

3. Konkurrenskraftiga löner

Under denna period kommer fokus ligga på att nå stadens lönepolitiska målbild.

4. Säkerställa rätt kompetens

Rätt kompetens på rätt plats i organisationen vid rätt tidpunkt är avgörande för förvaltningens framgång. Vi säkerställer rätt kompetens genom att behålla och säkra befintlig kompetens, motivera och utveckla medarbetarna, förnya och utveckla verksamheten, samt rekrytera kompetens som vi saknar. Fokus här kommer inledningsvis att vara diskussioner i chefsgruppen med utgångspunkt från vår kompetensmodell om vad vi faktiskt menar med kompetens och vilka kompetenser som vi ser som viktigast hos en medarbetare.

5. Skapa karriär- och utvecklingsmöjligheter

Alternativa karriär- och utvecklingsmöjligheter för medarbetarna behöver identifieras. Vi ser ett behov av specialister med spetskompetens inom flera områden. Vi ser också ett behov av att utveckla medarbetare till erfarna projektledare.

6. Utveckla samverkan med fackliga organisationer

Arbetsmetoderna kring tidig och fördjupad samverkan behöver utvecklas ytterligare. Inledningsvis kommer det behövas diskussioner kring förväntningar på denna arbetsform. Men också kring syfte, ansvar, förtroende och tillit.

7. Utveckla medarbetarskapet

Medarbetarskapet behöver utvecklas och inkludera delaktighet, engagemang och arbetsglädje. Medarbetarna ska ges möjlighet att bidra till ett gott arbetsklimat där alla behandlas med respekt och tillit. Medarbetarna har ett professionellt förhållningssätt i mötet med varandra och med dem som vi är till för. För att skapa tydlighet för medarbetarna kommer fokus att ligga på att förankra våra förhållningssätt genom att översätta dem i konkreta vardagsnära situationer. Målet är att varje medarbetare kan anpassa sitt agerande till varje enskild situation som de möter i vardagen.

8. Utveckla chefskapet

Förvaltningen ska ha tydliga och engagerande chefer som arbetar efter ett värderingsstyrt förhållningssätt. Detta ska utgå från vår vision och våra förhållningssätt. Chefer ska översätta förhållningssätten till konkreta beteenden i vardagen, och rekrytera och utvärdera sina medarbetare i enlighet med förhållningssätten för att nå våra mål. Fokus kommer också ligga på att utveckla chefsgruppen så att det blir en samarbetande grupp där man stödjer varandra i vardagen. För att nå målen kommer ledarskapsutveckling ske både i grupp och enskilt, efter chefernas olika behov.

Utvecklingsprojekt 2016

Under 2016 kommer förvaltningen i sitt utvecklingsarbete att fokusera på följande projekt. De 16 projekten är ett urval av de förslag som medarbetarna lämnade i samband med två övningar i slutet av september 2015.

#	Utvecklingsprojekt	Kort beskrivning	Bidrar till att nå strategiska målen
1	Kvalitet i vår ärendehantering – temperaturmätning	Under året kommer det genomföras stickprover på hur olika typer av ärenden hanterats inom förvaltningen. Ett syfte är att studera kvaliteten i vår ärendehantering. Fokus ska vara på rättsäkerhet, enkelhet, effektivitet, klarspråk och helhetssyn. Målet är inte att "peka finger" utan att vi ska identifiera svaga punkter och göra insatser för att förbättra kvaliteten av vårt arbete. Ett annat syfte är att lära sig av andra och dela med sig av erfarenheter kollegor emellan. Därmed kan det skapas en kultur där medarbetarna, som en naturlig del av vardagen, delar med sig av sina erfarenheter. Men också tränar på att analysera sitt eget agerande med hjälp av en kollega. Ett tredje syfte är alltså att få in en naturlig feedback-kultur i vår vardag.	1 och 3
2	Mänskliga rättigheter	Hur bör miljöförvaltningen arbeta för att bidra till att mänskliga rättigheter tillgodoses och likabehandling främjas? Detta projekt syftar till att vi identifierar hur vi kan och bör agera,	1, 2 och 3

#	Utvecklingsprojekt	Kort beskrivning	Bidrar till att nå strategiska målen
		såväl internt som i våra möten med dem som vi är till för.	
3	Hur kan vi mäta kvalitet, effekt och nytta?	Omvärldsanalys för att identifiera mätbara mål på kvalitet, effekt och nytta.	1
4	Casestudy: Utvärdering å la Defra	Konkret arbete med att använda en liknande metod som Defra (Department of Environment, Food and Rural Affairs, UK) gjorde för att mäta effekten och nyttan av miljötillsyn i England. Detta koncept testas på ett lämpligt, väl definierat projekt.	1
5	Vilka kompetenser har vi och hur nyttjar vi dem bäst?	Genomför en Skills Audit	1 och 3
6	GIS som verktyg i vår verksamhet	Ta fram en strategi för hur GIS bör användas inom förvaltningen och anställ en person att arbeta med detta	1 och 2
7	Satsning på e-arkiv	Arbeta för att miljöförvaltningen blir stadens testpilot för att införa e-arkiv	1 och 2
8	Samarbeten och nätverk	Genomföra en analys av samarbetsbehov och med vem och varför	1
9	Kommunicera miljöarbete i staden	Genomföra en analys av vilket ansvar som miljöförvaltningen har för att kommunicera miljöarbetet i staden och ta fram en strategi för hur arbetet ska genomföras	2
10	Förenkla 2.0	Ta fram en strategi för hur miljöförvaltningen ska arbeta med förenkla helt enkelt = Förenkla 2.0, och påbörja arbetet med att genomföra denna	
11	Yttre arbetsmiljö – våld och hot	Utbildning och systematisk utveckling av vårt arbetsmiljöarbete inom våld och hot i arbetet	3
12	Rekrytering	Hur kan vi bli bättre på att rekrytera för att få de bästa medarbetarna, och vad är en bra medarbetare? Gemensam syn på vilken kompetens som vi behöver i framtiden. Utveckla metoder för rekrytering	1, 2 och 3
13	Utvärdering av vår arbetsmiljö	Open space-övningar och liknande verktyg som utvecklingsverktyg för olika frågor inom arbetsmiljö. Detta arbete kommer också stärka medarbetarskapet	3
14	Kompetensutveckling via kommundoktorander	Under året ska minst en gärna tre medarbetare påbörjat resan att bli doktor	1, 2 och 3
15	Tidig och fördjupad samverkan	Samtal för att uppnå en gemensam förväntan på vad som är tidig och fördjupad samverkan	3
16	Medarbetar- och ledarskapsutveckling	Ett projekt som genomförs för hela förvaltningen. Chefsgruppen leder ett arbete som syftar till att utveckla våra gemensamma möten (t ex APT och liknande) till att bli en praktisk verkstad i medarbetar- och ledarskapsutvecklingen	1, 2 och 3

7 Resursfördelning

7.1 Driftbudget

Resultaträkning

Tkr	Budget 2016	Budget 2015	Utfall 2014
Intäkter	65 557	56 582	54 335
Lönekostnader	-90 839	-79 232	-76 671
Övriga kostnader	-28 218	-29 850	-28 321
Kommunbidrag	53 500	52 500	52 100
Finansnetto	0	0	13
Resultat	0	0	1 456

Intäkter och kostnader per verksamhetsområde

Tkr	Intäkter	Löne-kostnader	Övriga kostnader	Overhead	Kommun-bidrag	Resultat
Nämnden	0	-396	-160	0	556	0
Livsmedels-kontroll	22 500	-16 681	-1 000	-8 789	3 970	0
Miljötillsyn	26 164	-25 879	-900	-19 044	19 659	0
Stadsmiljö	15 608	-22 196	-6 700	-15 582	28 870	0
Totalt	64 272	-65 152	-8 760	-43 415	53 055	0
<i>Ledning och stöd = OH</i>	1 285	-25 687	-19 458	43 415	445	0
	65 557	-90 839	-28 218	0	53 500	0

En förutsättning för att kostnaderna i tabellerna ovan ska kunna finansieras är att nämnden erhåller miljöstimulansmedel med drygt elva miljoner kronor.

Göteborgs Stad
Miljö

Bilaga 1

Miljöövervakningsplan 2016

Miljö- och klimatnämnden

Bilaga till Budget 2016

Inledning

Miljöövervakningsplanen visar miljöförvaltningens planerade övervakning av miljötillståndet i Göteborg under 2016 och ger utblickar mot åren därpå. Miljöövervakning spänner över ett brett fält. Det handlar om vattnets status från källor till hav och den biologiska mångfalden i kommunens land- och vattenkosystem, hur bullersituationen är i staden samt kvaliteten på luften vi andas.

Stadens budget utgår från hållbarhet inom tre dimensioner: den ekologiska, den ekonomiska och den sociala dimensionen. Den ekologiska dimensionen sätter ramarna för våra aktiviteter. Miljö- och klimatnämndens inriktningsdokument preciserar stadens budget och ger en tydligare vägledning för hur förvaltningen ska arbeta med frågorna. Det finns flera delar i inriktningsdokumentet som berör hela miljöövervakningen, framförallt när det gäller relevanta underlag till stadsplaneringen för att säkerställa en långsiktig hållbarhet. Vi har också del av ansvaret för att leda stadens miljöstrategiska processer och för att föreslå åtgärder inom miljöområdet. Samverkan med andra organisationer och med forskningen ska utvecklas ytterligare. Vikten av att kommunicera kunskapen till medborgarna för att bidra med service och vägledning nämns också i inriktningsdokumentet.

För att staden ska kunna växa och utvecklas samtidigt som vi värnar om den biologiska mångfalden behöver vi ha goda kunskaper om var arterna finns och vilka krav som måste tillgodoses för att de ska kunna överleva. Den ekologiska övervakningen kommer under kommande år att fortsätta undersöka förekomsten av särskilt skyddade arter samt uppdatera och underhålla det digitala kunskapsunderlag som finns. Samtidigt kommer arbetet med ekologiska landskapsanalyser att fortsätta genom fler analyser av arter och naturmiljöer.

Under 2016 kommer vi, i samarbete med flera förvaltningar, att färdigställa det naturvårdsstrategiska programmet för Göteborg. Det innebär att stadens förvaltningar och bolag kan börja arbeta i enlighet med det.

Flera undersökningar visar att höga bullernivåer medför sämre hälsa och livskvalitet och vi vet att cirka 100 000 göteborgare utsätts för bullernivåer över vad som anses vara långsiktigt hållbart. Med stöd av bullerkartläggningen för hela kommunen kan vi analysera bullersituationen i staden vidare. Våra resultat utgör ett viktigt planeringsunderlag för staden. Arbetet med åtgärderna i åtgärdsprogrammet mot trafikbuller kommer att fortsätta, även här i samverkan med många av stadens förvaltningar.

Luftföroreningar påverkar vår hälsa, och det är därför viktigt att vi även framöver har god kvalitet på övervakningen. Under 2016 fortsätter luftövervakningen i samma omfattning som tidigare. Vi kommer att fortsätta med kvalitetsförbättringar och utveckling inom beräkningsområdet för att skapa en så korrekt bild av luftföroreningssituationen som möjligt. Resultaten ska ligga till grund för planering och konkreta åtgärder för att nå förbättringar.

Bakgrund

Denna miljöövervakningsplan omfattar den miljöövervakning som bedrivs av miljöförvaltningen i Göteborg.

Miljöövervakningens syfte är att ta fram underlag för att bedöma tillståndet i miljön, identifiera hotbilder och ge underlag för åtgärder som kan förbättra miljön. En stor del av miljöövervakningen går in i arbetet med stadens lokala miljökvalitetsmål, miljörapporten och miljöprogrammet.

Miljöövervakningen ska fungera som en resurs för hela staden och dess invånare. Resultaten ska kunna användas som planeringsunderlag i stadens utveckling. Det kan exempelvis handla om underlag till den fysiska planeringsprocessen, stöd till tillsynsarbetet eller förslag till strategier och åtgärder i det naturvårdsstrategiska programmet, åtgärdsprogrammet mot trafikbuller eller åtgärdsprogrammet för kvävedioxid i Göteborgsregionen. Miljöövervakningen är beroende av samarbete med förvaltningar och bolag i staden men också med andra kommuner i Sverige och utomlands, liksom med universitet och högskolor för att kunna göra relevanta prioriteringar och använda rätt metoder.

Miljöövervakningsplanens syfte är att ge en bild av de behov och prioriteringar som ligger till grund för miljöövervakningsarbetet inom förvaltningen. Planen innehåller inventering och prioritering av pågående och kommande arbeten samt ett antal prioriterade utvecklingsområden. Planen fungerar på det sättet som en arbetsplan för verksamheten.

Verksamhetsområde Natur

Vi övervakar arter och naturmiljöer i Göteborg med stöd av lagstiftning och stadens olika styrdokument

Enligt EU:s art- och habitatdirektiv, implementerat i svensk lagstiftning genom artskyddsförordningen, har ett antal arter ett särskilt starkt skydd. För att kunna ta tillräcklig hänsyn är staden skyldig att känna till förekomsterna av de skyddade arterna så att de kan bevaras långsiktigt. Stadens budget och miljö kvalitetsmål liksom miljö- och klimatnämndens inriktningsdokument pekar på att vi ska främja den biologiska mångfalden samt att det krävs miljöövervakning för att nå fastställda mål och inriktningar. Enligt EU:s vattendirektiv och det marina direktivet, som implementerats i svensk lagstiftning i flera förordningar¹, ska grundvatten, sjöar, vattendrag, kustvatten och hav övervakas och åtgärdas för att ha god status i framtiden. Vårt fokus inom naturmiljöövervakningen ligger här på ekologisk status medan miljöövervakning av kemisk status sker i mycket liten skala.

Ett naturvårdsstrategiskt program ska hjälpa till att nå fler av stadens miljö kvalitetsmål

Vi ser att det behövs en samlad strategi för att kunna nå miljömålen knutna till biologisk mångfald och att långsiktigt säkra Göteborgs naturs leveranser av ekosystemtjänster. Vi leder arbetet med att ta fram en stadsgemensam bild av hur vi ska värna och utveckla stadens biologiska blodomlopp, som är en förutsättning för en attraktiv stadsmiljö. Park- och naturförvaltningen och fastighetskontoret ansvarar bland annat för förvaltning av mark och naturvårdande skötsel samtidigt som stadsbyggnadskontoret ansvarar för reservatsbildning och strandskyddstillsyn och miljöförvaltningen övervakar arter och naturtyper. Det naturvårdsstrategiska programmet kommer bland annat ha till syfte att visa oss vilken övervakning av biologisk mångfald som ska prioriteras framöver.

Ekologiska undersökningar ger kunskap om naturmiljöerna och arterna i Göteborg

Ekologiska undersökningar behövs för att öka kunskapen om arter och naturmiljöer i Göteborg samt för att följa trender i miljön. Uttrycket ekologiska undersökningar är ett vitt begrepp som omfattar alla studier av naturmiljön – inte bara artförekomster. Vi vill få bästa möjliga bild över ekosystemstatus i hela kommunen och kunna följa såväl snabba som långsamma förändringar. Därför behöver vi kontinuerligt uppdatera och komplettera befintlig kunskap om arter och biotoper. Vi har ett särskilt ansvar att känna till förekomsten av de arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen, våra ansvarsarter samt de rödlistade arterna och de hotade naturtyperna.

Uppdaterade och heltäckande kunskaper om naturmiljön behövs för att övervaka och rapportera miljö tillståndet som ingår i uppföljningen av stadens lokala miljö kvalitetsmål. De behövs också som underlag för miljö- och klimatnämndens arbete med ledning av olika miljöstrategiska processer och förslag till åtgärder och beslut inom miljöområdet.

I nedanstående tabell visas de undersökningar vi planerar för 2016 och de närmast följande åren.

¹ Huvudsakligen i förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön och havsmiljöförordningen (2010:1341) men även i ett antal föreskrifter.

Undersökning	2015	2016	2017	2018	2019	Önskad frekvens
Ansvarsarter och ansvarsbiotoper ²	X	X	X	X	X	Årligen
Bottenfauna i sötvatten	X	X	X	X	X	Årligen ³
Dagaktiva fjärilar	X	X	X	X	X	Årligen
Fåglar – odlingslandskap	X	X	X	X	X	Årligen
Fåglar – skogsmark	X	X	X	X	X	Årligen
Fåglar – våtmark	X	X	X	X	X	Årligen
Lunglav		X				Vart femte år
Marin bottenfauna i grunda vikar				X		Vart femte år
Metaller i vallgravsfisk	X					Ej fastställt
Metaller i vattendrag	X	X	X	X	X	Årligen ³
Närsalter i kustmynnande vattendrag	X	X	X	X	X	Årligen ⁴
TBT (tributyltenn) i nätsnäcka			X			Vart tredje år
Älgräs					X	Vart femte år
Medverkan i Länsstyrelsens övervakning av exempelvis gaddsteklar, kiselalger, rikkärr och slätterängar	X	X				Ej fastställt

Ekologiska undersökningar medverkar till en bra planering i Göteborg

Det är nödvändigt att komma in med vår kunskap tidigt i planeringsprocessen för att kunna värna de ekologiska värdena i staden. Eftersom det finns ett mycket starkt skydd för flera arter som förekommer i kommunen kan dessutom hela planprocessen bli mer effektiv om vi är med i ett tidigt skede. Vår medverkan i planprocessen är också viktig för den långsiktiga säkringen av Göteborgslandskapets leverans av ekosystemtjänster. Här ser vi att våra kunskapsunderlag är viktiga vid bedömningar i samband med kompensationsåtgärder och kommande arbete med grönytefaktor.

Ekologiska landskapsanalyser kompletterar undersökningar i fält

Många arter och naturtyper har aldrig inventerats i kommunen och det krävs därför undersökningar för att ta reda på deras eventuella förekomst. Inventering i fält är dock mycket resurskrävande. Vi kommer därför att komplettera inventeringsarbetet med landskapsövergripande analyser i GIS (geografiska informationssystem), enligt den modell för ekologiska landskapsanalyser som vi tagit fram. Under 2016 ser vi också behov av att fortsätta att implementera användandet av ekologiska landskapsanalyser i stadens markförvaltning och planprocess. I samverkan med park- och naturförvaltningens

² Under 2015 inventerades källkvicklöpare, dvärgålgräs, alkonblåvinge, klockgentiana, strandkvanneplattmal och strandkvanneblomvecklare.

³ Samordnas med förvaltningen för kretslopp och vatten och park- och naturförvaltningen.

⁴ På uppdrag av länsstyrelsen.

gör vi en förstudie kring att ta fram en vegetationskarta för kommunen. Projektet, med stöd från Naturvårdsverket genom LONA (Lokala naturvårdssatsningen), har sin grund i att vi har identifierat ett behov av ett bättre kartunderlag till olika analyser som görs i staden. På längre sikt vill vi göra fler modelleringar och använda de mest aktuella verktygen för att få bästa möjliga bild av ekosystemen i Göteborg.

Vi behöver säkra arbetet med att förmedla vår kunskap till andra

Det är inte bara miljöförvaltningen som behöver känna till förekomsten av skyddsvärda arter och naturmiljöer. Vi har ansvar att sprida vår kunskap till andra. Ett av våra viktigaste verktyg för att förmedla kunskap i staden är kartan Natur, kultur och sociotop i stadens gemensamma kartverktyg Infovisaren. Vi behöver kontinuerligt uppdatera och komplettera informationen i kartan tillsammans med park- och naturförvaltningen. Vi ser ett högprioriterat behov av att miljöförvaltningen löser frågan om att hämta artdata från Artportalen till Infovisaren, eftersom det är på så sätt vi kan förmedla aktuell kunskap om artförekomster i kommunen.

Vi behöver öka kunskapen om vattenmiljöerna och samordna vattenförvaltningen

Det saknas mycket kunskap om tillståndet i våra grundvatten, vattendrag, sjöar och hav och det finns ett stort behov av en utökad övervakning av stadens vattenmiljöer. I slutet av 2015 tar Vattenmyndigheten för Västerhavet och Havs- och vattenmyndigheten beslut om nya statusbedömningar och åtgärdsprogram för grund-, yt- och kustvattenmiljöerna. Olika delar av staden behöver göra åtgärder för att förbättra våra vattenmiljöer, både avseende ekologisk och kemisk status. Miljöförvaltningen är samordnare av stadens havsmiljöarbete och har en naturlig roll i det fortsatta arbetet.

Samverkan inom och utanför miljöförvaltningen ger stöd för ett effektivare miljömålsarbete

Vi samarbetar idag med övriga förvaltningar och med externa partners. Alla inventeringar och undersökningar som genomförs samordnas med berörda myndigheter eller organisationer. Den främsta samarbetspartnern är park- och naturförvaltningen, men även stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret, kulturförvaltningen och förvaltningen för kretslopp och vatten är delaktiga. Externt är det främst länsstyrelsen och vattenvårdsförbunden som arbetar med miljöövervakning och recipientkontroll.

Det finns stor potential för vidare samarbete och utveckling av naturmiljöövervakningen. På vattensidan kommer de nya åtgärdsprogrammen att innebära utökade krav på miljöövervakning av vattenmiljöerna. Vi planerar att under 2016 initiera ett samarbete mellan storstäderna på naturmiljösidan. Ett ökat samarbete med universitet och högskolor är också önskvärt för att utveckla och kvalitetssäkra vår miljöövervakning och vårt miljömålsarbete. Vi representerar staden i flera vattenråd och vi deltar i vattenvårdsförbundens referensgrupper. Vi koordinerar också kustkommunernas medverkan i KIMO Sverige (Kommunernas internationella miljöorganisation).

Verksamhetsområde Buller

Buller är ett av de miljöproblem som dagligen drabbar flest göteborgare

Mellan 10 000 och 17 000 personer har bullernivåer som överstiger 65 dBA vid den mest utsatta bostadsfasaden^[sa2]. Cirka 100 000 personer utsätts för nivåer över det riktvärde som anses vara en långsiktigt godtagbar nivå. Dessutom förekommer bullerstörningar i parker och friluftsområden och vid skolor och förskolor. Det är alltså en betydande del av befolkningen som dagligen störs av buller. Forskningen visar att buller inte enbart är en störning för välbefinnandet utan också har direkta hälsoeffekter då buller påverkar sömnen hos dem som exponeras. Man har exempelvis sett samband mellan buller och stroke men även en ökad risk för hjärtinfarkt och högt blodtryck. Bilden blir än mer komplex när man lägger till luftföroreningar och dess effekter. I de områden där det är höga luftföroreningshalter är det ofta också höga bullernivåer.

Vårt arbete med buller utförs med stöd av lagstiftning och stadens styrdokument

Staden har en lagstadgad skyldighet att kontinuerligt övervaka bullernivåerna⁵. Vi ska ta fram strategiska bullerkartor och ett åtgärdsprogram som ska uppdateras minst vart femte år. Bullerkartläggningens och åtgärdsprogrammets syfte är att säkerställa att bullret inte medför skadliga effekter på människors hälsa. I stadens budget står att staden ska utformas med gröna ytor där det finns möjlighet till rekreation och rehabilitering. Här nämns bland annat att mänskliga störningar så som buller måste minska. Vidare ska vi beakta att den fysiska miljön också påverkar folkhälsan och att fokus främst ska vara att barns fysiska miljö, framförallt boendemiljön och grönområden, förbättras avseende bland annat buller och luftkvalitet. I miljö- och klimatnämndens inriktningsdokument inför 2016 betonas att buller är ett växande problem och att barn inte ska bo och leva i ljudnivåer som överskrider de bullervärden staden har kommit överens om. Dessutom anges att arbetet med bullerfrågorna ska utvecklas ytterligare både genom tillsyn och aktivt arbete i stadens plan- och byggprocess.

Vi tydliggör och analyserar bullersituationen i staden genom vårt arbete med bullerkartläggningen och tar på detta sätt fram underlag för bra beslut rörande stadens arbete med bullerfrågan, till exempel i plan- och byggprocessen eller när det gäller bullerskyddsåtgärder.

Kartläggningen i sig innebär ett bra underlagsmaterial för såväl tillsyn, bygglovsgivning som planering. Materialet kan också användas uppföljning av miljömålet *God bebyggd miljö* och till fördjupade utredningar. Andra förvaltningar som är berörda av bullerfrågan får därmed också nytta av det vi tar fram och den kompetens vi kan erbjuda. Bland annat har man möjligheter att arbeta mer proaktivt med åtgärdsarbete vid utsatta platser och arbeta aktivt med att säkra de relativt tysta områden som finns i staden idag.

Vi planerar att göra nästa heltäckande kartläggning under år 2017, vilket innebär att vi under 2016 har möjlighet att göra fördjupade analyser i minde områden.

Uppföljningen av Västsvenska paketet sker också inom ramen för bullerövervakningen, såsom utredningar av större geografiska områden och uppföljning av enskilda åtgärders effekt. Kartläggningen underlättar och stödjer det analysarbetet.

⁵ Enligt ett EG-direktiv som inkorporerats i svensk lag genom förordningen om omgivningsbuller (2004:675)

Vi samordnar arbetet med att genomföra åtgärderna i åtgärdsprogrammet mot trafikbuller

I arbetet med åtgärdsprogrammet mot buller har miljö- och klimatnämnden en viktig roll både som samarbetspartner och som samordnande för genomförande och uppföljning av programmet. Vi kommer även att ha ett ansvar för att ta fram ett nytt åtgärdsprogram för åren 2019-2023.

Vår målsättning är att Göteborgs Stad ska ligga i framkant inom bullerområdet när det gäller allt från stadsplanering till genomförande av åtgärder. Ett av sätten att nå ännu längre är att samarbeta med andra förvaltningar, andra städer, Göteborgs universitet och Chalmers i syfte att klargöra oklarheter, testa nya tekniska lösningar, fördjupa analyser eller fylla kunskapsluckor inom området.

Genom att skapa ett nätverk för bullerarbetet inom staden kan samarbetet med övriga förvaltningar som har nytta av bullerövervakningen för stadsplanering och åtgärdsarbete bli mer effektivt och formaliserat. Genom nätverket kan ny kunskap om buller spridas inom staden, till exempel till trafikkontoret (åtgärder, planering och klagomål), stadsbyggnadskontoret (planer och bygglov), park- och naturförvaltningen (tysta grönområden) och fastighetskontoret (planering). Under 2015 genomfördes ett antal ljudvandringar som gav både allmänhet och kommunala tjänstemän nya upplevelser av göteborgska ljudmiljöer. Vi vill fortsätta att erbjuda andra förvaltningar ljudvandringar under de kommande åren.

Regionalt samarbete planeras med Trafikverket för att skapa ett nätverk för kunskaps- och erfarenhetsutbyte med närliggande kommuner. Vi har ett samarbete med miljöförvaltningarna i Malmö och Stockholm, för kontinuerligt erfarenhets- och kunskapsutbyte.

Vi deltar i EU-nätverket Eurocities bullergrupp för att få inspiration, kunskapsutbyte och genomföra projekt med andra europeiska städer.

Dessutom samarbetar vi med Chalmers och Göteborgs universitet för att stärka kunskapen om buller, dess hälsoeffekter och hur det kan hanteras i samhällsplaneringen. Vår ambition är att fungera som brygga mellan teori och praktik. Vi vill också att vårt underlag från bullerkartläggningen kommer till användning i pågående och ny forskning, examensarbeten med mera och hoppas att fördjupande analyser som vi själva inte har möjlighet att utföra på så sätt ändå blir gjorda. Ett ökat samarbete kommer att innebära kunskapsutbyte som breddar och fördjupar såväl vår som stadens kompetens och leder till innovativa lösningar som breddar stadens hantering av bullerfrågan.

Verksamhetsområde Luft

Vi övervakar luftkvaliteten i Göteborg genom mätningar

Göteborgs Stad är enligt lagstiftningen ansvarig för att kontrollera luftkvaliteten i förhållande till miljökvalitetsnormerna i Göteborg. Det är framför allt halterna av kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM₁₀) som överskrider eller riskerar att överskrida normerna. Vi mäter luftföroreningar på två fasta mätstationer i Göteborg: på Femmanhuset och i Haga. Vi driver även Luftvårdsprogrammets i Göteborgsregionen två

mätstationer, som ligger i Gårda och i Mölndal. Mätningarna på de fasta stationerna kompletteras med tre mobila mätvagnar som ger möjligheter att mäta årsvis eller under kortare perioder i områden där vi är intresserade av luftkvaliteten.

Under 2016 kommer vi att göra en översyn av utrustningen för luftövervakning med syfte att ta fram en mer långsiktig mätstrategi.

Vi övervakar även luftkvaliteten med hjälp av beräkningar

Vi samarbetar med trafikkontoret och stadsbyggnadskontoret i projektet Ren stadsluft som startade 2006. Resultatet är en årligen uppdaterad spridningskarta över kvävedioxidhalten för hela Göteborg. Under 2015 gjordes istället för en nulägesbeskrivning en prognos för halterna i Göteborg år 2020. Denna kartläggning är ett viktigt verktyg i stadsplaneringen och vi kommer att utveckla arbetet under 2016.

När Göteborg förtätas krävs tillgång till andra verktyg eller programvaror som på ett bättre sätt tar hänsyn till bland annat topografi och lokala vindförhållanden. Vi har påbörjat en utredning med syftet att identifiera vilka beräkningsprogram som bäst passar våra behov. Resultatet av utredningen kommer att ligga till grund för beslut under 2016.

Vi ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna och miljömålen följs

Det gör vi genom att ta fram underlag för att bedöma luftkvaliteten i planärenden som förvaltningen får på remiss. Vi använder framför allt de spridningskartor som beräkningarna ger och resultat från våra mätstationer. Under 2016 vill vi bli bättre på att bevaka luftfrågan i planprocessen. Vi ser ett extra stort behov av att säkerställa att förskolor och skolor inte byggs i områden med höga luftföroreningshalter.

På uppdrag av andra förvaltningar i staden, Luftvårdsprogrammet och andra aktörer, till exempel Västsvenska paketet, utför vi mät- och beräkningsuppdrag. Vi deltar också i arbetet med revideringen av åtgärdsprogrammet för kvävedioxid i Göteborgsregionen som leds av länsstyrelsen.

Vi kommer att fortsätta vårt samarbete med akademien.

Vi samarbetar med flera forskningsinstitut i Sverige och Europa. Vi kommer att delta i ett antal forskningsprojekt inom luftområdet. Några exempel på detta är Miljöväder och Envisum. Forskningsprojektet Miljöväder startades under hösten 2015 med stöd från Vinnova. Miljöväder innebär att ett antal sensorer som mäter luftföroreningar och buller ska installeras i ett område kring Korsvägen och Gårda. Med hjälp av sensorerna ska användarna se vilka halter av luftföroreningar de utsätts för och kunna göra aktiva val för sin hälsa, till exempel planera om sina resvägar. Dessutom kommer vi att få ta del av stora mängder mätdata från sensorerna vilket till exempel kan förbättra beräkningsresultat. Envisum är ett EU-projekt med ett flertal städer, högskolor, meteorologiska institut och fartygsorganisationer kring Östersjön inblandade. Projektet syftar till att utvärdera effekterna på luftkvaliteten av minskat svavelinnehåll i fartygsbränsle i bland annat Göteborg.

Vi samarbetar med Göteborgs universitet och Chalmers inom Göteborgs atmosfärvetenskapliga centrum (GAC) och deltar i Eurocities arbetsgrupp för luftfrågor.

Utvecklingsmöjligheter

Det finns stora möjligheter att utveckla miljöövervakningen, både som helhet och inom de olika verksamhetsområdena. Här följer några exempel på områden där en utveckling skulle medföra en bättre miljöövervakning.

GIS-utvecklingen är central för hela miljöövervakningen.

GIS-utvecklingen handlar bland annat om att kunna göra bra kartor som ska fungera som planeringsunderlag för hela staden. Men det handlar också om att kunna använda befintliga underlag för att utveckla analyser och modeller som kan bli än bättre verktyg för staden. Ett exempel på detta är den ekologiska landskapsplaneringen. Sedan 2014 har miljöövervakningsenheten avsatt en halvtidstjänst för enhetens GIS-frågor. Trots att denna satsning kommer att fortsätta även under 2016 ser vi ett stort behov av att satsa ytterligare resurser på GIS-frågorna inom förvaltningen.

Vi vill ta fram en handlingsplan för vatten.

År 2021 är nästa målår inom vattenförvaltningen och det är därmed bråttom att sätta in åtgärder för att Göteborg ska följa vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten. Därför önskar vi under 2016 ta fram en handlingsplan för god vattenstatus i Göteborg. Den ska omfatta grund-, yt- och kustvatten och havsmiljön. I de lokala åtgärdsplanerna finns utpekade i vilka vattenförekomster som åtgärder behöver vidtas.^[sa3] Handlingsplanen ska peka ut vilka åtgärder som behöver göras i de olika vattnen. Det är av stor vikt att underlätta det praktiska genomförandet och att utförarorganisationer är redo så att planer och beslut snabbt kan omsättas i konkreta åtgärder.

Vi vill utveckla ett verktyg för auralisering som stadens planerare kan använda.

Auralisering är ljudets motsvarighet till visualisering. Vi vill i samarbete med Chalmers tekniska högskola ta fram ett verktyg där man i datormiljö kan simulera hur olika åtgärder och lösningar påverkar ljudmiljön i Göteborg. Det vore ett användbart verktyg i planeringen av den hållbara staden.

Med fasta bullermätare kan vi följa trender.

För att kunna följa utvecklingen av bullernivåerna i Göteborg över lång tid samt för att se på nivåernas fluktuation över dygnet vore det av stort värde att på ett par platser ha fasta bullermätare som kontinuerligt registrerar bullernivåer. Lämpligen samlokaliseras utrustningen med några av luftmätningstationerna. Åtgärden kräver en investering i bullermätare och i programvara för lagring av data.

Göteborgs Stad
Miljö- och klimatnämnden

Diariennr 09737/15

Tillägg till budget 2016 beslutad 2015-10-29

Specifikation av miljöstimulansmedel i budget 2016

I budgeterade intäkter ingår bidrag i form av miljöstimulansmedel enligt nedan:

Projekt/åtgärd	Tkr
Minskad miljöbelastning från fritidsbåtar	260
Effektivare resursanvändning	90
Strategisk tillsyn riktad mot miljömål	2 130
GreenhackGBG	1 400
Kemikalieplan för Göteborg	750
Livsstilskonsekvensanalys (LiKA)	600
Utbilda kommunens personal om miljömålen	940
Klimatpåverkan från Göteborgs Stads inköp	750
Livmedelsstrategiskt program	834
Handlingsplan för god vattenstatus i Göteborg	1 400
Kommunikation ekosystemtjänster och biologisk mångfald	400
Gröna absorberande fasader i Göteborg	300
Utbilda staden om ljudmiljöer	200
Strategi för att kommunicera uppföljningen av det miljöstrategiska arbetet	294
Administration	900
Summa	11 248

Den allra största delen av de budgeterade medlen ska finansiera projektanställd personal. En mindre del ska finansiera köpta tjänster. Om nämnden inte erhåller miljöstimulansmedel i budgeterad omfattning minskas kostnaderna i motsvarande grad.

Publikationer utgivna av Göteborgs Miljöförvaltning

Rapporter (ISSN 1401-2448):

- R 2015:1 Årsrapport 2014
- R 2015:2 Metaller i vattendrag - undersökningar av biotillgängliga metaller i vattendrag i Göteborg 2014
- R 2015:3 Bottenfauna - undersökningar av djurlivet i några sötvattensmiljöer i Göteborg 2014
- R 2015:4 Inventering av tennorganiska föreningar och dess effekter i småbåtshamnar 2014
- R 2015:5 Detaljhandelns kunskaper om kemikalier i varor- fokus vardagsrummet. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
- R 2015:6 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet. Årsrapport 2014
- R 2015:7 Fältinventering av ålgräs i Göteborg 2014
- R 2015:8 Översiktlig inventering av ålgräsängar i Göteborgs kommun
- R 2015:9 Ekologisk landskapsanalys - artanalyser och metodutveckling
- R 2015:10 Märkning av biocidbehandlade varor. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
- R 2015:11 Kemikalier i varor som kommer i kontakt med livsmedel. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
- R 2015:12 Kreativt återvinningscenter i Göteborg. Utredning enligt miljöprogramsåtgärd 209
- R 2015:13 Budget 2016
-
- R 2014:1 Årsrapport 2013
- R 2014:2 Inventering av alger på grunda hårbotten i Göteborgs skärgård
- R 2014:3 Inventering av grunda mjukbotten i Göteborg 2013
- R 2014:4 Varor i lågprissegmentet - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg och Stockholm
- R 2014:5 Budget 2014
- R 2014:6 Bottenfauna i Göteborgs kommun 2013
- R 2014:7 Metaller i vattendrag 2013
- R 2014:8 Metaller i vallgravsfisk 2013
- R 2014:9 PVC-produkter - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
- R 2014:10 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet. Årsrapport 2013
- R 2014:11 Pedagogiska odlingsträdgårdar. Slutrapport
- R 2014:12 Kemikalier i arbets- och profilkäddor - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Göteborg, Helsingborg, Malmö och Stockholm
- R 2014:13 Jämställt bemötande
- R 2014:14 Miljörapport 2013. En beskrivning av miljötillståndet i Göteborg
- R 2014:15 Kemikalier i skor och leksaker - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
- R 2014:16 Inventering av källsnabblöpare 2014
- R 2014:17 Insekter i värdefulla lövträd i Göteborgs kommun
-
- R 2013:1 Årsrapport 2012
- R 2013:2 Metaller i vattendrag 2012
- R 2013:3 Bottenfauna i Göteborgs kommun 2012
- R 2013:4 Metaller i vallgravsfisk 2012
- R 2013:5 Sumpskogar och lövlundar i Göteborgs kommun. Inventering av ett urval av områden
- R 2013:6 Insekter i ruderatmarker och kraftledningsgator i Göteborgs kommun
- R 2013:7 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet. Årsrapport 2012
- R 2013:8 Ekologisk landskapsanalys - en pilotstudie
- R 2013:9 Miljörapport 2012. En beskrivning av miljötillståndet i Göteborg
- R 2013:10 Riktvärden och riktlinjer för utsläpp av förorenat vatten till recipient och dagvatten i Göteborg
- R 2013:11 Kemikalier i ytterkläder - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg och Stockholm
- R 2013:12 Skyddsvärda träd i Göteborgs kommun

